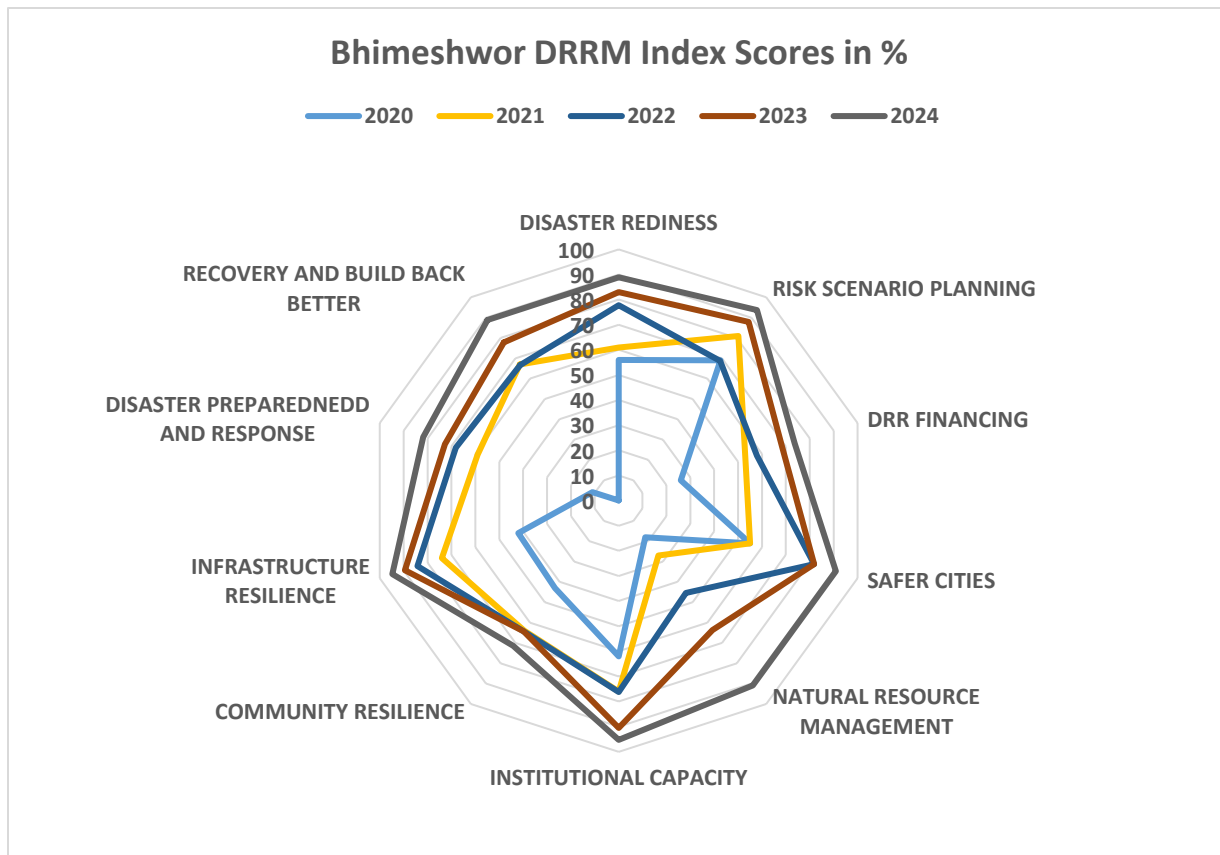

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका स्व-मूल्यांकन प्रतिवेदन, २०८१

Report on Disaster Risk Reduction and Management Index-DRRM Index self-assessment, 2024

भीमेश्वर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
चरिकोट, दोलखा
बागमती प्रदेश, नेपाल

भाद्र, २०८१

दस्तावेज : विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका स्व-मूल्यांकन प्रतिवेदन, २०८१
Report on Disaster Risk Reduction and Management (DRRM) Index self-assessment, 2024

प्रकाशन : भीमेश्वर नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चरिकोट, दोलखा

प्रकाशन मिति : भाद्र, २०८१

सर्वाधिकार : © प्रकाशकमा

सहजिकरण : USAID's Tayar Nepal Project

भीमेश्वर नगरपालिका

चरिकोट, दोलखा

पत्र संख्या :

चलानी नं. :

वागमती प्रदेश, नेपाल

मिति:

मन्तव्य

भीमेश्वर नगरपालिका, नेपालको वागमती प्रदेश अन्तर्गत दोलखा जिल्लाको सदरमुकाममा अवस्थित ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक र पर्यटकीय दृष्टिकोणले प्रशिद्ध एवम् रमणीय नगरपालिका हो । नगरको दिगो, सन्तुलित, समन्यायिक र समष्टिगत विकासका लागि तयार गरेको नगर बृहत योजना, २०७७ ले निर्धारण गरेको "जैविक कृषि, पर्यटन, दिगो पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य, संस्कृतिले समुन्नत भीमेश्वर" भन्ने दुरदृष्टि हासिल गर्ने क्षेत्रगत लक्ष्य, उद्देश्य अनुरूपका रणनीति, कार्यनीति र अल्पकालिन, मध्यकालिन र दीर्घकालिन कार्यक्रम तय गरी कार्यन्वयन भैरहेको छ ।

नगर बृहत योजना अनुसार, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र नगरको उच्च प्राथमिकताको क्षेत्रभित्र पर्दछ र सोही बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रम तय गरी कार्यन्वयन भैरहेका छन् । "भीमेश्वर नगर : विपद् व्यवस्थापनयुक्त शहर" बनाउनको लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न नीति तथा कानूनहरूको तयारी र कार्यन्वयनलाई जोड दिइएको छ । नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७६ स्विकृत भई कार्यन्वयन भैरहेको छ । त्यसैगरी, नगर विपद्/आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (D/EPRP), नगर आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको आधारभूत कार्यसञ्चालन कार्यविधि, राहत सम्बन्धी मापदण्ड, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन मूलप्रवाहिकरण कार्यविधि स्विकृत गरी कार्यन्वयन भैरहेका छन् । नगर विपद् व्यवस्थापन समिति तथा ९ वटै वडामा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई सक्रियताका साथ कार्यक्रम संचालन गरिरहेका छन् । नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना, विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना र परिचालन गरिएको छ भने अत्यावश्यक सामाग्रीको सञ्चय तथा भण्डारण, अचावधि सूची र कार्यसञ्चालन विधि समेत रहेको छ । वारुणयन्त्रलाई प्रभावकारी संचालनको व्यवस्था गरिएको छ । चरिकोट बजार क्षेत्रमा आगलागी नियन्त्रण गर्नका लागि फायर हाइड्रेन्ट राखिएको छ । राष्ट्रिय भवन संहिता तथा भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार भवन निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ भने जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना तर्जुमा गरिएको छ । नगरपालिकाले हरेक वर्ष वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको लागि बजेट विनियोजन गर्दै आइरहेको छ । वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउनको लागि अरु थप कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने तयारी भैरहेको छ । यसकार्यमा नगरपालिकाले आफ्नै स्रोत (संघीय तथा प्रदेश सरकारको बजेट समेत) तथा साधनको प्रयोग र सम्वन्धित सरकारी कार्यालयहरू, विकास साझेदारहरू- EBA-II, USAID's Tayar Nepal, स्थानीय सरकार सर्वाङ्कण कार्यक्रम-द एसिया फाउन्डेसन, सजक नेपाल, गौरीशंकर पुस्तकालय तथा स्रोतकेन्द्र/READ Nepal, कोच नेपाल लगायतका निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय तथा सहकार्य गरिरहेका छन् ।

यसैसन्दर्भमा, यस नगरपालिकाले यस वर्ष (भाद्र, २०८०) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी हालसम्म भएका प्रगति तथा अभ्यास र आगामी दिनमा संचालन गर्नुपर्ने कार्यक्रमको बारेमा सोसँग सम्वन्धित विभिन्न १० वटा विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत ६५ वटा सूचकांकलाई आधार मानेर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययन तथा स्व-लेखाजोखा (Disaster Risk Reduction and Management Index self-assessment) गरेको छ । अघिल्ला वर्षहरूको यसैसमयमा गरिएको लेखाजोखाको नतिजा (२०७७ सालमा ४० प्रतिशत, २०७८ सालमा ६३ प्रतिशत, २०७९ सालमा ७० प्रतिशत, २०८० सालमा ७९ प्रतिशत) रहेकोमा यस वर्ष (२०८१ साल) को लेखाजोखा नतिजा (८७ प्रतिशत) रहेकोले समग्र नतिजामा सुधार भएको देखिन्छ भने अझै धेरै कार्य गर्नुपर्ने कुरालाई स्पष्ट संकेत गरेअनुसार कार्ययोजना समेत तयार गरिएको छ । कुनैपनि स्व-लेखाजोखा तथा मूल्यांकन कार्य आफैमा एनाको भूमिकामा रहने भएकोले यस कार्यले पनि नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी हालसम्मको अवस्था तथा प्रगति र अभ्यासको बारेमा प्रष्ट चित्रण गरेको छ भने आगामी दिनको लागि स्पष्ट मार्गदर्शन समेत गरेको छ ।

अन्त्यमा, यस नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययन तथा स्व-लेखाजोखा (Disaster Risk Reduction and Management Index self-assessment) कार्यमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नु भएकोमा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति, विषयगत शाखाहरू र यस कार्यमा सहजिकरण गर्नुभएकोमा USAID's Tayar Nepal परियोजना लगायत आ-आफ्नो तर्फबाट भूमिका निर्वाह गर्नुभएकोमा सम्वन्धित सबैप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

मिति : २०८१ भाद्र १० गते ।

(ईश्वर नारायण मानन्धर)
नगर प्रमुख

ईश्वर नारायण मानन्धर

नगर प्रमुख

CS Scanned with CamScanner

इमेल : info@bhimeshwormun.gov.np, वेबसाइट: www.bhimeshwormun.gov.np, फोन नं. ०१९-४२९१००, ४२९१९९

विषयसूची (Contents)

भीमेश्वर नगरपालिकाको.....	4
१ परिचय :.....	4
१.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :.....	4
१.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको पृष्ठभूमी :	5
२. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको उद्देश्य :.....	6
३. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनमा प्रयोग विधीहरु :.....	6
४. नतिजा :.....	7
४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको नतिजा सारांश.....	7
४.२.१. विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका गत सन् २०२०, २०२१, २०२२, २०२३ र यस वर्ष २०२४ को अवस्था :	24
४.३ विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी वर्तमान अवस्था, मुख्य व्यवहारिक वा प्रयोगात्मक परिवर्तनहरु :	25
४.४. यस वर्षको कार्ययोजना :.....	27
५. सल्लाह र सुझाव :.....	30

भीमेश्वर नगरपालिकाको

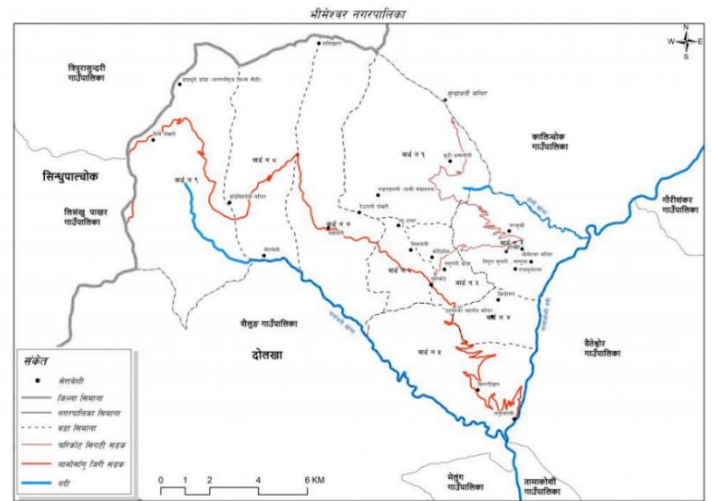
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका स्व-मूल्यांकन प्रतिवेदन, २०८१

१ परिचय :

१.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :

भीमेश्वर नगरपालिका, नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गत दोलखा जिल्लाको सदरमुकाममा अवस्थित ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक र पर्यटकीय दृष्टिकोणले प्रशिद्ध एवम् रमणीय नगरपालिका हो। यो नगरपालिका वि.सं. २०५३ सालमा तत्कालिन चरिकोट, माटी, दोलखा र मकैवारी गाविसहरु समावेश गरेर स्थापना गरिएकोमा वि.सं. २०७३ सालमा पुनः साविकको सुष्पाक्षमावती, बोच र लाकुरीडाँडा गाविसहरु थप गरी हालको भीमेश्वर नगरपालिका सङ्घीय स्वरूपमा पुनर्संरचना एवम् पुनर्गठन गरिएको हो। यस नगरपालिकामा ९ वटा वडाहरु रहेका छन्। आफ्नो मूर्तिमा पसिना उत्पन्न गरेर देशमा प्राकृतिक हलचल, अनिष्ट र राजनीतिक परिवर्तनको पूर्वसूचना दिने सहस्र अवतारको देवताका रूपमा परिचित भीमेश्वरको नामबाट यस नगरपालिकाको नामाकरण गरिएको छ। यस नगरपालिकाको केन्द्र 'चरिकोट' नेपालको राजधानी काठमाण्डौबाट १३३ कि.मि. उत्तर-पूर्वमा अवस्थित छ।

२७ डिग्री ३६ मिनेट उत्तरदेखि २७ डिग्री ४४ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र ८५ डिग्री ५८ मिनेट पूर्वदेखि ८६ डिग्री ६ मिनेट पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १३३ वर्ग कि.मि. रहेको छ भने पूर्व-पश्चिम लम्बाई १७ कि.मि.सम्म र उत्तर-दक्षिण चौडाई १० कि.मि.सम्म रहेको छ। यस नगरपालिकाको पूर्वमा बैतेश्वर गाउँपालिका, पश्चिममा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, उत्तरमा कालिञ्चोक गाउँपालिका र दक्षिणमा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला र शैलुङ्ग गाउँपालिका पर्दछन्।

हिमाली तथा पहाडी क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने र न्यूनतम ८४० मिटर चर्णावति त्रिवेणीधाम देखि अधिकतम ३५४९ मिटर गणेश थुम्कीसम्मका उचाईमा रहेका यस नगरपालिकाको केन्द्र चरिकोट १९७० मिटर उचाईमा रहेको छ। नगरपालिकाको तल्लो भागमा उत्तोल्ला हावापानी पाइन्छ भने मध्येभागमा न्यानो समशितोष्ण र माथिल्लो भागमा शितोष्ण हावापानी पाइन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार नगरपालिकाको जनसंख्या ३५,१२२ (पुरुष: १६,८९५ र महिला: १८,२२७) रहेको छ।

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र भुकम्प, पहिरो, बाढी, आगलागी, चट्याड, हावाहुरी जस्ता प्रकोपजन्य घटनाहरु भैरहन्छन्। मिति २०७२ साल वैशाखको भुकम्पबाट बढी प्रभावित भएको पालिकाहरु मध्ये भीमेश्वर नगरपालिका पनि एक हो।

१.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको पृष्ठभूमी :

नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसँगको सहकार्यमा युएसएआइडीको तयार नेपाल परियोजनाले विकास गरेको एउटा साधन हो । यस अनुक्रमणिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीतिका खास क्षेत्रहरूमा केन्द्रित १० वटा प्रमुख भागहरू र ६५ वटा सूचकहरू छन् । यी १० वटा प्रमुख भागहरूलाई संयुक्त राष्ट्रसंघ विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यालयको सहरी विपद् उत्थानशीलता सम्बन्धी कार्यक्रम अन्तर्गतको सहरहरूलाई उत्थानशील बनाउन दश अत्यावश्यक कुराहरू र यससँग सम्बन्धित सूचकहरूलाई नेपालको परिवेश अनुरूप हुनेगरी आवश्यक परिमार्जन गरी ग्रहण गरिएको छ । यी प्रमुख भाग र सूचकहरू विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० को लक्ष्य सूचक र प्राथमिकता प्राप्त कार्यहरू अनुरूप रहेका छन् । यस विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाका यी १० प्रमुख भागहरू निम्न छन् :

- विपद् उत्थानशीलताको लागि सांगठनिक तत्परता ।
- वर्तमान तथा भावी जोखिम परिदृश्यको पहिचान, बुझाइ तथा प्रयोग ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि वित्तीय क्षमता अभिवृद्धि ।
- सुरक्षित बस्ती र उत्थानशील शहरी विकासको अवलम्बन ।
- पारिस्थितिकीय प्रणालीको संरक्षण गरी तिनले गर्ने सुरक्षात्मक कार्यको अभिवृद्धि ।
- संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि ।
- उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता अभिवृद्धि ।
- पूर्वाधार उत्थानशीलतामा वृद्धि ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य ।
- (विपद्जनित घटनाको) क्षतिपछिको पुनर्लाभ तथा अभि सुरक्षित, राम्रो र बलियो निर्माण

यस विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाका यि १० वटा मुख्य भागहरू अन्तर्गत ६५ वटा सूचकहरू छन् र प्रत्येक भाग तथा सूचकको लागि अङ्क प्रदान गरिने खास मापदण्डहरू विकास गरिएको छ । प्रत्येक भाग तथा सूचकका लागि प्राप्त गरेका अंकको आधारमा स्व-मूल्याङ्कन अध्ययन गरिएको छ । प्रत्येक सूचकहरूलाई ०-३ अङ्कमा बाँडेर अध्ययन गरिएको छ ।

नगरपालिकाले अघिल्लो वर्षहरू (सन् २०२०, २०२१, २०२२, २०२३) मा युएसएआइडी तयार नेपाल परियोजना सहजिकरणमा नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाको अध्ययन गरेको थियो भने यस वर्ष (सन् २०२४) मा पनि सोही परियोजनाको सहजिकरणमा नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाको अध्ययन तथा स्व-लेखाजोखा/मूल्यांकन गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

२. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको उद्देश्य :

यस नगरपालिका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको उद्देश्य निम्न रहेका छन् :

- नगरपालिकाको सम्बन्धित विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दाको प्रगति र चुनौतीहरूको अनुगमन तथा समीक्षा गर्न सहयोग गर्ने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्रणाली र क्षमताहरूमा नगरपालिकाको सबल पक्षहरू पत्ता लगाउने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्रणाली र क्षमताहरूमा रहेका कमीकमजोरीहरू पहिचान गर्ने ।
- पहिचान गरिएका कमीकमजोरीहरूमा आधारित रहँदै सोको सम्बोधन गर्ने कार्ययोजना विकास गर्ने ।
- नगरपालिका तहका योजना तथा कार्यक्रमहरूमा यी अनुक्रमणिकालाई आत्मसात गर्दै अन्ततः स्वमूल्याङ्कन प्रणालीलाई निरन्तरता दिने ।

३. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनमा प्रयोग विधीहरू :

यस नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका म्यानुअलमा उल्लेख भएअनुसारको विधी तथा प्रकृयाहरू प्रयोग गरेर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाको अध्ययन तथा स्वमूल्यांकन गरिएको छ ।

Before Assessment	During Assessment	After Assessment
<ul style="list-style-type: none"> ● समन्वय, सहकार्य । ● विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न दस्तावेजहरू (ऐन, नीति, रणनीतिक दस्तावेज, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, प्रतिवेदन आदि) को समीक्षा तथा अध्ययन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● परिचय तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका सम्बन्धी स्व-लेखाजोखा प्रक्रियाको बारेमा जानकारी । ● छलफल, लेखाजोखा, अंकभार तथा नोट टिपोट । ● विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी खाडल पहिचान (Gap identification) र कार्ययोजना तयार । ● समापन तथा सहभागीहरू प्रति कृतज्ञता ज्ञापन । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका स्व-लेखाजोखाको प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार । ● मस्यौदा प्रतिवेदन सम्बन्धित सरोकारवालाहरू बीच आदान प्रदान । ● अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

४. नतिजा :

४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनको नतिजा सारांश

यस नगरपालिकाको नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिकाको अध्ययन तथा स्व-लेखाजोखा/मूल्यांकनको नतिजा सारांशलाई हरेक भाग तथा सूचकहरूले प्राप्त गरेका अंकभार सहित पुष्ट्याईका आधार प्रमाणहरू समेत तलको तालिकाद्वारा प्रस्तुत गरिएको छ ।

भीमेश्वर नगरपालिका, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखाबाट स्व-मूल्याङ्कन मिति :

भाद्र ५ देखि १०, २०८१ (अगस्ट २१-२६ २०२४)

नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट अनुमोदन मिति : भाद्र १०, २०८१ (अगस्ट २६ २०२४)

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त-अंक २०७७	प्राप्त-अंक २०७८	प्राप्त-अंक २०७९	प्राप्त-अंक २०८०	प्राप्त-अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
१	विपद् उत्थानशीलताको लागि साङ्गठनिक तत्परता						
१.१	नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन रणनीति योजना (Local DRRM strategic plan of action) राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीति कार्ययोजना (National DRRM Policy/Action Plan) अनुरूप तयार पारेको छ ?	१	२	३	३	३	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन रणनीतिक कार्ययोजना मिति: २०७८ भाद्र ३१ गतेको नगर कार्यपालिका बैठकबाट स्विकृत भएको छ ।
१.२	नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय योजना (२०१८) अनुरूप बनाएको छ ?	२	२	३	३	३	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति मिति: २०७८ भाद्र ३१ गतेको नगर कार्यपालिका बैठकबाट स्विकृत भएको छ ।
१.३	नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले सिफारिस गरिएको ढाँचामा तयार पारेको छ ?	३	३	३	३	३	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७६ तयार गरी स्विकृत गरिएको छ । प्रमाणित मिति : २०७७ श्रावण ५ गते ।
१.४	नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली सिफारिस गरिएको ढाँचामा तयार पारेको छ ?	०	०	०	१	१	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली मस्यौदा सिफारिस गरिएको ढाँचामा तयार पारेको छ ।
१.५	के विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (DRRM) नगरपालिकाको विकास रणनीति तथा कार्यक्षेत्र (स्थानिक (Spatial) योजना, पूर्वाधार विकास, सामाजिक र सामुदायिक विकास,	३	३	३	३	३	नगरपालिकाको गुरुयोजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, पूर्वाधार विकास, आर्थिक योजना, सामाजिक र सामुदायिक सबकास, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र अपांगता

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	आपतकालिन योजना, आर्थिक योजना, लै.स.सा.स (GESI) योजना)सँग एकीकृत गरिएको छ ?						सम्बन्धी नीति २०७८ मा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (DRRM) योजना समावेश तथा एकीकृत गरेको छ ।
१.६	के नगरपालिकासँग विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (DRRM) को लागि अधिकार प्राप्त एवम् पर्याप्त मानव स्रोत भएको विषयगत (Dedicated) शाखा र एकाइ छ ?	१	१	२	२	३	नगरपालिकामा वन, वातावरण तथा विपद् जोखिम शाखा स्थापना गरेको छ । हाल, पूर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा प्रमुख-इन्जिनियरलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण क्षेत्र हेर्न फोकल अधिकृतको रूपमा जिम्मेवारी तोकेको छ । MEOC staff, प्राविधिक, दमकल चालक, डोजर चालक, नगर प्रहरीहरु परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
	जम्मा	१०	११	१४	१५	१६	
२	वर्तमान तथा भावी जोखिम परिदृश्यको पहिचान, बुझाइ तथा प्रयोग						
२.१	के नगरपालिका (नगरपालिकाको नेतृत्ववर्ग एवं कर्मचारी)लाई आफ्ना क्षेत्रमा घटन सक्ने मुख्य प्रकोप र यस्ता प्रकोपको सम्भावनाका बारेमा आवश्यक ज्ञान तथा बुझाइ छ ? (बहु-प्रकोप नक्सा, तथ्याङ्क, अन्तरालमा हुनसक्ने घटनाको अद्यावधिक विवरण, तथ्याङ्कको विश्वसनीयताको रूपमा)	३	३	२	३	३	नगरपालिकाका मेयर, उपमेयर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्पर्क व्यक्ति, इन्जिनियर, सामाजिक विकास अधिकृत लगायत ८० प्रतिशत भन्दा बढी नेतृत्व र कर्मचारीलाई आफ्नो क्षेत्रमा घटन सक्ने मुख्य प्रकोप सम्बन्धी ज्ञान र बुझाइ छ आफूमा प्रमुख प्रकोपहरू सम्बन्धी ज्ञान र बुझाइ छ ।
२.२	के नगरपालिकाको नेतृत्व एवं कर्मचारीलाई प्रत्येक प्रकोप र संयुक्त प्रकोप परिदृश्य (Combined Hazards Scenarios) सम्बन्धी सम्मुखता (Exposure) र सङ्घटासन्नता (Vulnerability) को ज्ञान छ ?	१	३	२	२	३	नगरपालिकाका मेयर, उपमेयर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्पर्क अधिकृत, इन्जिनियर, सामाजिक विकास अधिकृत लगायत ८० प्रतिशत भन्दा बढी नेतृत्व र कर्मचारीलाई आफ्नो क्षेत्रमा घटन सक्ने मुख्य प्रकोप सम्बन्धी ज्ञान र बुझाइ छ आफूमा प्रमुख प्रकोप र घटन सक्ने सम्भावना सम्बन्धी ज्ञान र बुझाइ छ ।
२.३	के सम्मुखता (Exposure) र सङ्घटासन्नता (Vulnerability)	१	१	२	२	२	नगरपालिकाले बृहत गुरुयोजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	सम्बन्धी ज्ञानलाई नगरपालिकाको योजना प्रक्रिया (कार्यक्षेत्रहरू) मा एकीकृत गरिएको छ ?						तयार गरेको छ, जसले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका पक्षहरूलाई समेटेको छ। त्यसैगरी, सम्मुखता र संकटासन्नता सम्बन्धी ज्ञान नगरपालिका योजना प्रक्रियामा एकीकृत गरिएको। विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मूलप्रवाहिकरण कार्यविधि तयार भएको छ।
२.४	के नगरपालिका र सेवा प्रदायक निकाय बीच अत्यावश्यक पूर्वाधार, अत्यावश्यक सेवा (lifelines) र सार्वजनिक सेवाका जोखिम सम्बन्धी साझा बुझाइ (Shared understanding) छ ?	२	२	२	३	३	संवेदनशील/महत्वपूर्ण पूर्वाधार, अत्यावश्यक सेवा सुविधा र सार्वजनिक सेवामा हुने जोखिमको साझा बुझाइ रहेको छ। नगरपालिकाले नियमित रूपमा आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, सुरक्षा निकाय, विद्युत, सञ्चार, सडक, खानेपानी, विद्यालय, स्वास्थ्य कार्यालय बीच समन्वय र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान गर्दै आएको छ।
२.५	के विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्पर्क व्यक्ति (DRR Focal Person), विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (DRRM) समितिका सदस्य र नगरपालिकाको नेतृत्व तह (मेयर र उप मेयर) बीच वातावरण, पूर्वाधार, अर्थव्यवस्था र सर्वसाधारण जनतामा पर्न सक्ने सम्भाव्य श्रेणीबद्ध प्रभाव (Cascading Impacts) का विषयमा न.पा.मा साझा समझदारी छ ?	३	३	२	२	२	फरक परिदृश्यमा वातावरण, पूर्वाधार, अर्थ र सर्वसाधारणमा पर्न सक्ने श्रेणीबद्ध सम्भाव्य प्रभाव वारेमा नगरपालिकाका मेयर, उपमेयर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्पर्क अधिकृतको साझा बुझाइ रहेको छ।
२.६	के नगरपालिकाले सर्वसाधारणलाई सम्भाव्य प्रकोप तथा जोखिम सम्बन्धी सूचना सबैले बुझ्ने माध्यम जस्तै प्रकोप नक्सा, जोखिम सम्बन्धी जानकारी र सार्वजनिक	१	१	१	२	२	नगरपालिकाले सर्वसाधारणलाई सम्भावित प्रकोप र जोखिमहरू वारे शैलुड एफएम, कालिन्चोक एफएम, हाम्रो एफएम, भीमेश्वर एफएम र रेडियो हिमाली लगायतका सञ्चार माध्यमबाट

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	सञ्चारका माध्यमद्वारा सबैले बुझ्ने भाषामा दिने गर्दछ ?						नेपाली भाषा, तामाङ भाषा, थामी भाषा र द्वाल्खा/नेवारी भाषामा समेत सूचना तथा जानकारी (प्रकोप नक्सा र जोखिम सूचना) दिने गरेको छ ।
	जम्मा	११	१३	११	१४	१५	
३	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि वित्तीय क्षमता अभिवृद्धि						
३.१	के नगरपालिकासँग विपद् जोखिम न्यूनीकरण (पूर्व तयारी, अल्पीकरण, निवारण, प्रतिकार्य, पुनर्लाभ र पुनर्निर्माण) को लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन शीर्षक अन्तर्गत “विषयगत बजेट (Dedicated Budget)” छ ?	१	१	२	२	२	नगरपालिकाले वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रको लागि आ.व. २०८१/८२ मा विनियोजन गरेको छ ।
३.२	के नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना (DRRM Plan) कार्यान्वयन गर्न वार्षिक रूपले आवश्यक बजेट छुट्टयाउन सक्छ ?	०	०	०	१	१	नगरपालिकाले वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रको लागि आ.व. २०८१/८२ मा विनियोजन गरेको छ ।
३.३	विपद् जोखिम न्यूनीकरण (DRR) मा लगानी गर्न त्यहाँ भैपरि र बाह्य स्रोत छ ?	३	३	३	३	३	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गतिविधिमा नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतका अलवा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, EBA-II, USAID's Tayar Nepal project, सजक नेपाल, अपाङ्गता समुदाय सेवा संस्था, गौरीशंकर पुस्तकालय तथा स्रोत केन्द्र जस्ता अन्य गैरसरकारी तथा अन्तरसरकारी संस्थाहरूको लगानी तथा योगदान रहेको छ । संघ संस्था तर्फको बजेट रकम सम्बन्धित संस्थाहरूले नै खर्च गर्नेछन् ।
३.४	के निजी क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनीकरण (DRR) मा लगानी गर्नको लागि कुनै संयन्त्र र सहकार्य छ (संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व (CSR), सार्वजनिक निजी साभेदारीको माध्यमबाट)	०	०	०	१	१	नगरपालिकासँग पब्लिक प्राइभेट (निजी क्षेत्र) साभेदारी नीति रहेकोछ । नगर विपद् व्यवस्थापन समितिमा दोलखा उद्योग तथा वाणिज्य संघ संस्थागत पदेन सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । व्यवसाय सम्बर्द्धन केन्द्र (Business

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
							Incubation Center-BIC) संचालन शुरूवात भएकोछ । निजी क्षेत्र तथा व्यक्तिहरूले घटना भएको बेलामा सहयोग उपलब्ध गराउँदै आएको छ (अर्थात् आपतकालीन अवस्थामा उनीहरूले विपद्प्रभावित समुदायलाई टेन्ट र अन्य राहत सामग्री उपलब्ध गराएर सहयोग गर्दै आएका छन्) ।
३.५	के समाजका विभिन्न क्षेत्र र व्यवसाय (निजी क्षेत्र) लाई उत्थानशील निर्माण गर्न सहयोग पुर्याउने वा कुनै प्रोत्साहन गर्ने संयन्त्र छ ?	०	२	२	२	२	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७६ को धारा ७ ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा उल्लेख्य योगदान पुर्याउने व्यक्ति र संस्थालाई प्रोत्साहन प्रदान गरिनेछ भनी उल्लेख गरेको छ । कोभिड १९ लकडाउनको समयमा कर छुटको व्यवस्था गरिएको थियो ।
३.६	के बीमा वा अन्य जोखिम स्थानान्तरण गर्ने संयन्त्र सर्वसाधारण (आम नागरिक), सङ्घटान् समुदाय, व्यपारी, पूर्वाधारका लागि उपलब्ध छ ?	०	२	२	२	२	नगरपालिकामा बीमा वा अन्य जोखिम स्थानान्तरण गर्नको लागि मापदण्ड (SOP) रहेको छ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र स्वास्थ्य बिमा, पशुपालन तथा कृषि व्यवसाय बिमा, सम्पत्ति तथा पूर्वाधार संरक्षण बिमा जस्ता बिमा पोलिसी आ-आफ्नो नीति अनुसार बीमा कम्पनीहरूले बीमा सेवा प्रदान गर्दै आइरहेका छन् ।
३.७	नगरपालिकासँग विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन निर्देशिका सहितको कोष छ ?	१	२	२	२	३	नगरपालिकाँग विपद् व्यवस्थापन कोष तथा संचालन निर्देशिका दुवै रहेको छ । आ.व. २०८१/८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बुकमा उल्लेख भए अनुसार विपद् व्यवस्थापन कोष, वातावरण कोषमा विशेष कोषको रूपमा रकम विनियोजन गरेको छ ।
जम्मा		५	१०	११	१३	१४	
४	सुरक्षित बस्ती र उत्थानशील शहरी विकासको अवलम्बन ।						
४.१	के नगरपालिकासँग बहु-प्रकोप जोखिमको सूचना एकीकृत गरी	१	२	३	३	३	नगरपालिकाले बहु प्रकोपका जोखिमका जानकारी एकीकृत गरी

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	तयार गरेको भू-उपयोग योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड छ ?						जोखिम संवेदनशील भू उपयोग योजना र भवन निर्माण मापदण्ड तयार गरेको छ । मिति: २०७८ चैत्र १३ गतेको कार्यपालिका बैठकबाट स्वीकृत गरिएकोछ ।
४.२	के भू-उपयोग योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड नगरपालिकामा कार्यान्वयन गरिएको छ ?	१	१	२	२	३	नगरपालिकाले बहु प्रकोपका जोखिमका जानकारी एकिकृत गरी जोखिम संवेदनशील भू उपयोग योजना र भवन निर्माण मापदण्ड कार्यान्वयन गरेको छ ।
४.३	के नगरपालिकासँग उत्थानशीलता प्रवर्द्धन गर्न सुरक्षित बस्ती विकासको क्षेत्र संलग्न गरी तयार गरेको नीति/रणनीतिक योजना/एकीकृत योजना/ऐन/नियम छ ?	१	१	२	२	२	नगर जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना तयार गर्ने क्रममा भूउपयोग तथा सुरक्षित बस्ती योजना/रणनीति विकास गरी कार्यपालिका बैठकबाट स्वीकृत गरिएको छ ।
४.४	के नगरपालिकाले राष्ट्रिय भवन निर्माण संहिता लागु गरेको छ ?	३	२	२	२	२	२०७२ सालको भूकम्पपछि नगरपालिकाले राष्ट्रिय भवन निर्माण संहिता अनिवार्य लागू गर्नुपर्ने बनाएको छ । हाल भवन निर्माण संहिता अवलम्बन नगरी कसैले पनि भवन निर्माण गर्न पाउने छैन । तसर्थ, भवन निर्माण संहिता कार्यान्वयन भए पश्चात निर्माण भएका भवनमा भवन निर्माण संहिता लागु/पालना भएको छ ।
जम्मा		६	६	९	९	१०	
५	पारिस्थितिकीय प्रणालीको संरक्षण गरी तिनले गर्ने सुरक्षात्मक कार्यको वृद्धि						
५.१	के नगरपालिकाले पारिस्थितिकीय प्रणालीजन्य लाभको भूमिकालाई स्वीकार गर्दछ ?	२	१	१	१	१	नगरपालिकाको बृहत गुरुयोजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धित दस्तावेजहरूमा तल्लो/उपल्लो तटीय क्षेत्रमा हुने पारिस्थितिक प्रणालीजन्य लाभको भूमिकालाई मान्यता दिएको छ ।
५.२	नगरपालिकाले पारिस्थितिकीय प्रणाली संरक्षण गर्न छिमेकी नगरपालिका/गाउँपालिकासँग कुनै सहकार्य गरेको छ ?	०	०	०	१	२	नगरपालिकाले पारिस्थितिकीय प्रणाली संरक्षण गर्नको लागि छिमेकी पालिकाहरूसँग सहकार्य गर्ने नीति बमोजिम सहकार्य रहेको
५.३	नगर क्षेत्रभित्र पारिस्थितिक प्रणाली तथा वातावरणको	०	१	१	२	२	नगरपालिकाले बृहत गुरुयोजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरूमा

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	संरक्षण गरी “पर्यावरणमैत्री शहर/बस्ती” विकास गर्न कुनै नीति तथा कानून लागु गरिएको छ ?						नगर क्षेत्रभित्र पारिस्थितिक प्रणाली तथा वातावरणको संरक्षण गरी पर्यावरणमैत्री शहर/बस्ती विकास गर्ने नीति उल्लेख गरी लागु गरेको छ । प्राकृतिक स्रोत तथा वातावरण संरक्षण ऐन, वन ऐन जारी गरिएको छ । “स्वच्छ भीमेश्वर, सफा भीमेश्वर” नीति बमोजिम कार्य गरिरहेको छ ।
५.४	के नगरपालिकाले जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना जस्तै स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता योजना (LDCRP) तयार गरि न.पा.ले गर्ने विकास क्रियाकलापहरूमा उक्त योजनालाई मुलप्रवाहिकरण गरिएको छ ?	०	०	१	१	३	नगरपालिका स्तरमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना (LDCRP) तयार गरिएको छ । साथै, वडा नं. १ को समेत LDCRP तयार भएको छ । उक्त योजनाहरू कार्यपालिका बैठकबाट स्वीकृत गरिएको छ ।
५.५	के नगरपालिका संग प्राकृतिक समाधान (Natural Based Solutions: Green/blue infrastructure (हरियो/निलो पूर्वाधार))लाई एकीकृत गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनमा वृद्धि गर्ने नीति छ ?	०	१	२	२	२	नगरपालिकाले बृहत् गुरुयोजना, आवधिक योजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरूमा प्राकृतिक समाधानलाई (हरित/नील पूर्वाधार जस्तै: रुख, दुवो, पार्क, वन, नदी, नहर, पोखरी, सिमसार, पानी प्रशोधन सेवा आदि) लाई एकीकृत गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलनमा वृद्धि गर्ने नीति उल्लेख भएको छ ।
जम्मा		२	३	५	७	१०	
६	संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि						
६.१	के नगरपालिकामा आवश्यक क्षमता र निर्धारित कार्य जिम्मेवारीसहितको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई क्रियाशील रहेको छ ?	१	३	३	३	३	नगरपालिकामा नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७७ बमोजिम नगर विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भई क्रियाशील रहेको छ । नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसिरहेका छन् ।
६.२	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन वा अन्य कानूनी दस्तावेज अनुरूप लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक	२	२	२	२	३	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७६ बमोजिम नगर विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएकोले उक्त समिति समावेशी र कानूनी प्रावधान अनुरूप छ ।

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	समावेशिकरणको प्रावधान अनुसारको बनेको छ ?						
६.३	के नगरपालिकासँग समुदाय/वडा तहमा विपद् व्यवस्थापन समिति/निकाय रहेका छन् ?	३	३	३	३	३	नगरपालिकाको सबै ९ वटै वडामा वडा तहको विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएका छन् ।
६.४	समुदाय/वार्ड तहका विपद् व्यवस्थापन समितिसँग आवश्यक क्षमता छ ?	१	२	२	२	२	नगरपालिकाको सबै वडामा वडा तहको विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएका छन् । नगरपालिकाले वडा विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरूकालागि गत वर्ष २ यो वर्ष गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित तालिम सञ्चालन गरेको छ । वडा विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्थानीय आपतकालीन अवस्थाको सामना गर्न पर्याप्त प्रतिकार्य उपकरण र क्षमता छैनन् ।
६.५	समुदाय/वडा तहका विपद् व्यवस्थापन समिति राष्ट्रिय/स्थानीय कानूनअनुसार मिल्दो देखिन्छन् ?	२	२	२	३	३	नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७६ बमोजिम सबै वडामा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ ।
६.६	के सरोकारवालाहरूको समन्वयमा सबैले बुझ्ने, प्रयोग गर्ने भाषा र सन्देशको माध्यमबाट बहु-प्रकोप जोखिम सम्बन्धी जानकारी समाजमा फैलाउन न.पा.ले जनचेतना र शिक्षा अभियान सञ्चालन गरिएको छ?	२	१	१	२	२	नगरपालिकाले सरोकारवालाहरूको समन्वयमा सबैले बुझ्ने, प्रयोग गर्ने भाषा (नेपाली भाषा) तथा स्थानीय भाषा - तामाङ्ग भाषा, थामी भाषा, द्वाल्खा/नेवारी भाषा र सन्देशको माध्यमबाट बहु-प्रकोप जोखिम सम्बन्धी जानकारी समाजमा फैलाउन जनचेतना र शिक्षा अभियान आयोजना गरेको छ । स्थानीय एफ.एम. (शैलुङ, कालिन्चोक, भीमेश्वर, हाम्रो एफएम.) मार्फत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारीमूलक सूचना तथा सन्देशहरू प्रसारण हुने गर्दछ ।
६.७	के नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (DRRM) र उत्थानशीलता	२	२	२	२	२	नगरपालिकाको सामाजिक विकास शाखा, योजना तथा प्राविधिक शाखा, वातारण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा, नगर प्रहरी

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम नपाको सबै क्षेत्र/शाखा (सामाजिक, वातावरण, योजना, भौतिक पूर्वाधार विकास, लेखा आदि) लाई प्रदान गर्दछ?						जस्ता विषयगत शाखाका कर्मचारीहरूले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशिलता सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम लिएका छन्।
६.८	ज्ञानको आदानप्रदान र समान चुनौतीबाट सह-सिकाइ गर्नको लागि के नगरपालिकाले अन्य नगरपालिकासँग सक्रिय खोज र कार्य गरिरहेको छ ?	०	१	१	२	२	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशिलता सम्बन्धी ज्ञानको आदान प्रदान र अन्य नपाको उस्तै चुनौतीबाट सह-सिकाइ गर्नको लागि नगरपालिकाले अन्य नगरपालिकासँग बैठक बस्ने अभ्यास गरेको छ। यसैसन्दर्भमा, जिरी नगरपालिकासँग भित्री सम्बन्ध कायम गरेको छ। जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक मार्फत सिकाइ आदान प्रदान भैरहेकोछ। तयार नेपालका साँभेदार नगरपालिकाहरूसँग सिकाइ आदान प्रदान भैरहेको छ।
जम्मा		१३	१६	१६	१९	२०	
७	उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता अभिवृद्धि						
७.१	के समुदाय र समुदायका मानिस सम्भावित प्रकोप, जोखिम र सुरक्षित अभ्यासको बारेमा सचेत छन् ?	२	२	२	२	२	लक्षित समूह छलफलको समयमा प्राप्त जानकारी अनुसार समुदायका करिब २५-६० प्रतिशत समुदायका मानिस सम्भावित प्रकोप, जोखिम र सुरक्षित अभ्यासहरू बारेमा सचेत छन्। सबै वडाहरूमा प्रकोप नक्सा राखिएको छ। यी नक्सामा बाढी, पहिरो, आगलागी, प्रकोपउन्मुख क्षेत्र र बहुप्रकोपबाट सिर्जना हुनसक्ने जोखिमसँग सम्बन्धित जानकारीहरू समावेश गरिएका छन्।
७.२	के नगरपालिका भित्रका प्रत्येक समुदायका सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति /समुदायमा आधारित संस्था र विपद् जोखिम न्यूनीकरणसँग सम्बन्धित समुदाय स्तरका संस्था । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा सहभागी हुन्छन् ?	१	२	२	२	२	नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका टोल विकास संस्था, सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति वा समुदायमा आधारित संस्था मध्ये २५-५० प्रतिशतले नपाका प्रत्येक समुदायमा पूर्वतयारी योजना र घटना पश्चातको प्रतिकार्यमा सहभागी भएका छन्।

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
७.३	नगरपालिकाले सङ्घटासन्न समुदाय/नागरिकलाई नियमित तालिम कार्यक्रम प्रदान गरेको छ?	०	२	२	२	२	नगरपालिकाले आफै अथवा अन्य विकास साँभेदारहरूसँगको सहकार्यमा सङ्घटासन्न समुदाय तथा नागरिकहरूलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धित आगलागी व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार, प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोजा लगायत विभिन्न तालिमहरू प्रदान गरेको छ।
७.४	के निजी/व्यापारिक क्षेत्रसँग विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि भैपरी/नियमित योजना छ ?	०	०	०	०	१	निजी क्षेत्र/व्यवसायबाट भैपरी/निरन्तरता योजना तयार गरेका छन्।
७.५	विपद् जोखिम न्यूनीकरण (DRR) सँग सम्बन्धित क्रियाकलापमा नागरिक सहभागिता र सूचना आदानप्रदान गर्ने नगरपालिका कति प्रभावकारी छ?	३	३	३	३	३	स्थानीय एफएम. रेडियो, नगरपालिकाको फेसबुक पेज, विपद् पोर्टल मार्फत् पूर्वसूचना र पूर्वतयारी सन्देश नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा पुगेको छ।
जम्मा		६	९	९	९	१०	
८	पूर्वाधार उत्थानशीलतामा वृद्धि						
८.१	के नगरपालिकासँग अत्यावश्यक पूर्वाधार संरक्षण योजना वा रणनीति छ (सम्बन्धित अधिकार प्राप्त निकायसँगको सहकार्यमा) ?	०	१	१	२	२	नगरपालिकासँग अस्पताल, खानेपानी, सडक यातायात जस्ता पूर्वाधारका लागि अत्यावश्यक पूर्वाधार संरक्षण नीति रहेको छ। विगतमा नगरपालिकाले चरिकोट अस्पताल व्यवस्थापन गरेको थियो।
८.२	के कुनै अत्यावश्यक पूर्वाधार उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन् ?	१	२	२	२	२	नगर क्षेत्र भित्रका २५ प्रतिशत भन्दा कम अत्यावश्यक पूर्वाधारहरू (अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरू, सडक, खानेपानी, दुरसञ्चार, विद्युत आदि) उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन्। यी क्षेत्र बाढी, पहिरो, हावाहुरी उन्मुख छन् र यसले महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरूमा जोखिम सिर्जना गरिरहेका छन्।
८.३	के कुनै सार्वजनिक पूर्वाधार उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन् (विद्यालय, अस्पताल, सामुदायिक भवन, सरकारी कार्यालय) ?	२	२	२	२	२	नगर क्षेत्र भित्रका २५ प्रतिशत भन्दा कम सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (विद्यालय, अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरू, सामुदायिक भवन,

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
							सरकारी कार्यालयहरु) उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन् । २०७२ सालको भूकम्प पश्चात् सबै सार्वजनिक पूर्वाधारहरूले भवन निर्माण संहिता लागू गरेका छन् ।
८.४	के हाल रहेका सुरक्षात्मक पूर्वाधार जोखिम सूचनाका आधारमा राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण गरिएका हुन् ?	२	२	२	२	२	नगरपालिकामा हाल रहेका आधा भन्दा बढी सुरक्षात्मक पूर्वाधार (तटबन्ध बाँध, बाढी रोक्ने संरचना, नदी संरक्षण कार्य, पहिरोबाट बचाउने उपायहरु, Evacuation shelters, सार्वजनिक भवन र अत्यावश्यक सेवा आदि) जोखिम सूचनाका आधारमा राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण गरिएको छ ।
८.५	के कुनै ऐतिहासिक सम्पदायुक्त भवन/क्षेत्र (सांस्कृतिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक तथा धार्मिक महत्वको) उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन् ?	१	१	१	१	२	नगर क्षेत्र भित्र रहेका करिब एक तिहाई ऐतिहासिक सम्पदायुक्त भवन/साइट (सांस्कृतिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक तथा धार्मिक महत्वको) उच्च जोखिमयुक्त प्रकोप क्षेत्रमा अवस्थित छन् ।
८.६	के खानेपानी र सरसफाइका सेवाहरु सम्भावित विपद्को “नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)” नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुन सक्छन् ?	१	१	१	१	१	खानेपानी सरसफाइका सेवाहरु सम्भावित विपद्को गरिष्ठ परिदृश्य (Worst case scenario) मा नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुनेछैन । खानेपानी आपूर्ति प्रणाली राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण भएको हुनाले सबभन्दा खराब घटना परिदृश्यमा तुलनात्मक रूपमा सुरक्षित छ । साथै खानेपानी प्रणाली तथा स्रोतको बैकल्पिक उपायहरु रहेका छन् ।
८.७	के यातायातका पूर्वाधारहरू सम्भावित विपद्को “नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)” नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुन सक्छन् ? के विपद्को समयमा यातायातका पूर्वाधार (सडक)	०	१	१	१	१	यातायातका पूर्वाधारहरु सम्भावित विपद्को गरिष्ठ परिदृश्य (Worst case scenario) मा नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुनेछैन । यातायातका पूर्वाधारहरु राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण भएको हुनाले सबभन्दा खराब घटना परिदृश्यमा तुलनात्मक रूपमा

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त-अंक २०७७	प्राप्त-अंक २०७८	प्राप्त-अंक २०७९	प्राप्त-अंक २०८०	प्राप्त-अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	र सडक छेउको क्षेत्र (Corridor) सुरक्षित रहन्छन् ? (नगरपालिका क्षेत्र भित्र र अत्यावश्यक ठाँउहरूलाई जोड्न नभइ नहुने लिङ्ग सडक)						सुरक्षित छ । साथै यातायातका पूर्वाधारहरूको बैकल्पिक उपायहरू रहेका छन् ।
८.८	के विद्युत् सेवा सम्भावित विपद्को “ अति नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)” नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुन् सक्छ? के विपद्को समयमा विद्युत पूर्वाधार र उक्त पूर्वाधार छेउको क्षेत्र (Corridor) सुरक्षित रहन्छन् ? (नगरपालिका क्षेत्र भित्र र अत्यावश्यक ठाँउहरूलाई जोड्न नभइ नहुने)	०	१	१	१	१	विद्युत सेवा सम्भावित विपद्को गरिष्ठ परिदृश्य (Worst case scenario) मा नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुनेछैन । विद्युत सेवा सम्बन्धी पूर्वाधारहरू राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण भएको छ साथै विद्युत सेवाका बैकल्पिक उपायहरू रहेका छन् ।
८.९	के दूरसञ्चार सेवा सम्भावित विपद्को “नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)” नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुन् सक्छ ?	०	१	१	१	१	दूरसञ्चार सेवा सम्भावित विपद्को गरिष्ठ परिदृश्य (Worst case scenario) मा नगरपालिकाको ठूलो हिस्सामा अवरुद्ध हुनेछैन । दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धी पूर्वाधारहरू राम्रोसँग डिजाइन र निर्माण भएको छ साथै दूरसञ्चार सेवाका बैकल्पिक उपायहरू रहेका छन् ।
८.१०	विपद्को “अति नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)” अपेक्षित ठूलो चोटपटकहरूको उपचार गर्न के पर्याप्त स्वास्थ्यसेवा सामर्थ्य (Acute Healthcare Capabilities) छ ?	१	१	२	२	२	विपद्को गरिष्ठ परिदृश्य (Worst case scenario) मा अपेक्षित ठूलो चोटपटकहरूको सामान्य उपचार गर्न यहाँका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा फर्त सम्भव छ तर गम्भिर स्वास्थ्य सेवा सामर्थ्य (Acute healthcare capabilities) पर्याप्त छन् । सबै वडामा स्वास्थ्य चौकी रहेका छन् भने सदरमुकाम चरिकोटमा पशुपति चौलागाईं स्मृति अस्पताल, दोलखा सामुदायिक अस्पताल, च्छोरोल्पा अस्पताल, धुलिखेल अस्पतालको व्यवस्थापन सहयोगमा संचालित दोलखा अस्पताल र अन्य निजी क्लिनिकहरू समेत रहेका छन् ।

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
८.११	के “ अति नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario_” को समयको लागि न.पा.मा पर्याप्त क्षमतायुक्त “प्राथमिक/प्रतिकार्यकर्ता (First responder) हुनेछन् ?	०	१	२	२	२	विपद्को गरिष्ठ परिदृष्य (Worst case scenario) को समयका लागि नगरपालिकामा केहि प्राथमिक-प्रतिकार्यकर्ता (First responder) हुनेछन् । नगर प्रहरी, तालिम प्राप्त व्यक्तिहरू छन् । साथै नगरपालिकाले सुरक्षा निकाय, रेडक्रसको सहयोग लिनेछन् ।
जम्मा		८	१४	१६	१७	१८	
९	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य						
९.१	के नगरपालिकासँग पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणाली (Early Warning System) मा काम गर्नको लागि योजना अथवा कार्य सञ्चालन विधि छ ?	०	०	१	१	२	नगरपालिकासँग पहिरो पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणालीमा काम गर्नको लागि योजना अथवा कार्य सञ्चालन विधि रहेको छ । प्रभावमा आधारित मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम संचालन भैरहेको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागद्वारा नगर क्षेत्र भित्र बुस्तीमा Hydrological station with bubbler sensor, नागदह र चरिकोटमा Metrological station स्थापना गरेका छन् । नगरपालिकाका नेतृत्वहरू पूर्वसूचना प्रणालीको महत्वबारे अवगत छन् तर स्रोतको अभावका कारणले नगरपालिकामा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना गर्न सकेका छैनन् । पूर्वसूचनाका सन्देशहरू प्रवाह गर्न एफएम र एसएमएसको प्रयोग गर्दै आएका छन् । पहिरो पूर्वसूचना प्रणालीको कार्य सञ्चालन विधि तयार गरिएको छ ।
९.२	पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणाली (Early Warning System) मार्फत जनसंख्याको कति हिस्सासम्म पुग्न (सूचना दिन) सकिन्छ ?	०	०	१	१	१	नगरपालिकाले पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणाली (Early Warning System) स्थापना गरेको छैन तर जल तथा मौसम विज्ञान विभागद्वारा नगर क्षेत्र भित्र बुस्तीमा Hydrological station with bubbler sensor, नागदह र चरिकोटमा Metrological station स्थापना गरेका छन् ।

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
							नगरपालिकाले स्थानीय सञ्चार माध्यम र एसएमएस मार्फत विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा जानकारी प्रवाह गर्दै आएका छन् । चरिकोट क्षेत्रमा सामुदायिक साईरन प्रणाली जडान गरिएको छ । यस कार्यले जनसंख्याको १० देखि ३० प्रतिशत हिस्सा लाभान्वित हुने गरेका छन् ।
९.३	पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणाली (Early Warning System) तल्लो तटीय क्षेत्रका मानिसको लागि सहयोगी छ ? (उपल्लो-तटीय/तल्लो-तटीय र बीच सिमाना) ।	०	१	१	१	१	नगरपालिकाले पूर्वचेतावनी प्रणाली/पूर्वानुमान प्रणाली (Early Warning System) स्थापना गरेको छैन तर जल तथा मौसम विज्ञान विभागद्वारा नगर क्षेत्र भित्र बुस्तीमा Hydrological station with bubbler sensor, नागदह र चरिकोटमा Metrological station स्थापना गरेका छन् । यस कार्यले तल्लो तटीय क्षेत्रका मानिसको लागि सहयोगी छ ।
९.४	के नगरपालिकासँग विपद्/ आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना छ ?	१	२	२	३	३	नगरपालिकासँग विपद्/ आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (Emergency Preparedness and Response Plan-EPRP) को स्विकृत योजना छ । स्विकृत मिति : २०७८/०२/२९ को नगर कार्यपालिक बैठकबाट स्विकृत । मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना रहेकोछ ।
९.५	सम्भावित अति नकारात्मक परिदृश्यमा (Worst case scenario)" मा प्राथमिक/ प्रतिकार्यकर्ताको (First responder duties) गर्न के नगरपालिकासँग मानव स्रोत/ जनशक्ति छ ?	०	२	२	२	२	नगरपालिकासँग प्राथमिक- प्रतिकार्यकर्ताको सम्पर्क विवरण र विपद् व्यवस्थापन निकाय र स्वयमसेवक सहितको सूची छ ।
९.६	के नगरपालिकासँग अत्यावश्यक सामग्रीको सञ्चय /भण्डार (Stockpile), अद्यावधिक सूची र कार्यसञ्चालन विधि (SOP) तयारी अवस्थामा छ ?	०	२	२	२	२	नगरपालिकासँग अत्यावश्यक सामग्रीको सञ्चय/भण्डार (Stockpile), अद्यावधिक सूची र कार्यसञ्चालन विधि (SOP) तयारी अवस्थामा छ ।

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
९.७	के नगरपालिकाले घटना पश्चात् (Post-event) आफ्ना नागरिकलाई खुवाउन र आश्रय दिने कार्यलाई जारी राख्न सक्छ ?	१	२	२	२	२	नगरपालिकाले घटना पश्चात् (Post-event) आफ्ना नागरिकलाई खुवाउन र आश्रय दिने कार्यलाई कर्तव्यको रूपमा लिएको छ । र अहिले २५-५० प्रतिशत नागरिकलाई खुवाउन र आश्रय दिने कार्यलाई जारी राख्न सक्छ । साथै यो व्यवस्था सत् प्रतिशत नागरिकको लागि लागु गर्नुपर्दछ र अन्य साँभेदार निकायको पनि सहयोग लिईनेछ ।
९.८	के नगरपालिकासँग सरोकारवाला निकायको सहभागितामा आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र (Emergency Operation Center) छ, गरिष्ठ परिदृष्य (Worst case scenario) को विशेष रूपले सामाना गर्न कार्यसञ्चालन विधिको पालना गरिएको छ	०	२	२	२	२	नगरपालिकासँग सबै सरोकारवाला निकायको सहभागितामा आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र (Emergency Operation Center) स्थापना गरेको छ, गरिष्ठ परिदृष्य (Worst case scenario) को विशेष रूपले सामाना गर्न कार्यसञ्चालन विधिको पालना गरिएको छ ।
९.९	सर्वसाधारण र प्रतिकार्यकर्ता (Responders) को संलग्नतामा आपतकालिन पूर्वाभ्यास गरिएको छ ?	०	२	२	२	३	सर्वसाधारण र प्रतिकार्यकर्ता (Responders) को संलग्नतामा आपतकालिन पूर्वाभ्यास गरिएको छ । वडा नं. ३ र ६ मा आगलागी र भूकम्पमा आधारित पूर्वाभ्यास गरिएको थियो । यसैगरी, जिल्ला स्तरीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य नमूना अभ्यास सम्पन्न भएको ।
जम्मा		२	१३	१५	१६	१८	
१०	विपद्जनित घटनाको क्षतिपछिको पुनर्लाभ तथा अझ सुरक्षित, राम्रो र बलियो निर्माण						
१०.१	के घटना पश्चात्को पुनर्लाभ तथा पुनःनिर्माणको निमित्त रणनीति र/वा कार्ययोजना (आर्थिक, सामाजिक पुनर्लाभ संलग्न) तयार गरिएको छ ?	०	२	२	२	२	घटना पश्चात्को पुनर्लाभ तथा पुनःनिर्माणको निमित्त नगरपालिकाले सामाजिक आर्थिक पुनर्लाभ योजना तयार गरिएको छ । कोभिड १९ तथा यसले पारेको असर व्यवस्थापन गर्नको लागि सामाजिक आर्थिक पुनर्लाभ योजना तयार गरिएको हो ।
१०.२	के घटना पश्चात्को अध्ययन प्रक्रियाले विफलता विश्लेषण र	०	२	२	३	३	नगरपालिकासँग घटना पश्चात्को अध्ययन प्रक्रिया छ, यसले

क्र.सं	पक्ष तथा सूचकहरू	प्राप्त- अंक २०७७	प्राप्त- अंक २०७८	प्राप्त- अंक २०७९	प्राप्त- अंक २०८०	प्राप्त- अंक २०८१	टिप्पणी/आधार/कैफियत
	सिकाइलाई ग्रहण (Capture) गर्ने क्षमतालाई संलग्न गर्छ जुन आयोजना पुनर्निर्माणको डिजाइन र Delivery गर्न सहयोगी हुन्छ ?						असफलताको विश्लेषण र गलतिबाट सिकने क्षमता समोश गर्छ तर यो सिकाइलाई आयोजना पुनर्निर्माणको डिजाइन र डेलिभरी गर्ने सहयोगीको रूपमा लिइन्छ।
१०.३	के घटनापश्चात्को पुनर्लाभ आर्थिक संरचनालाई परिभाषित/बोध गरिएको छ र के त्यो पहुँचयोग्य छ ?	०	१	१	१	२	घटना-पश्चात्को पुनर्लाभ आर्थिक संरचनालाई परिभाषित/बोध गरिएको छ र त्यो पहुँचयोग्य छ।
१०.४	के नगरपालिकाले पुनः निर्माणको लागि बजेट विनियोजनको व्यवस्था गरेको छ ?	०	१	१	१	१	मिति : २०७२ सालको भूकम्प पश्चात् पुनर्निर्माणको कार्य राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको नेतृत्वमा नगरपालिकासँगको समन्वयमा संचालन भैरहेको छ। भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. १ र ४ मा एकिकृत नमूना बस्ती विकास कार्यक्रम संचालन भैरहेको छ र यसमा नगरपालिकाको समेत बजेट रहेको छ।
	जम्मा	०	६	६	७	८	
	प्राप्त जम्मा	६३	१०१	११२	१२६	१३९	
यस वर्षको कुल अंक - १६०, प्राप्त अंक - १३९ (८६.८८ प्रतिशत)							

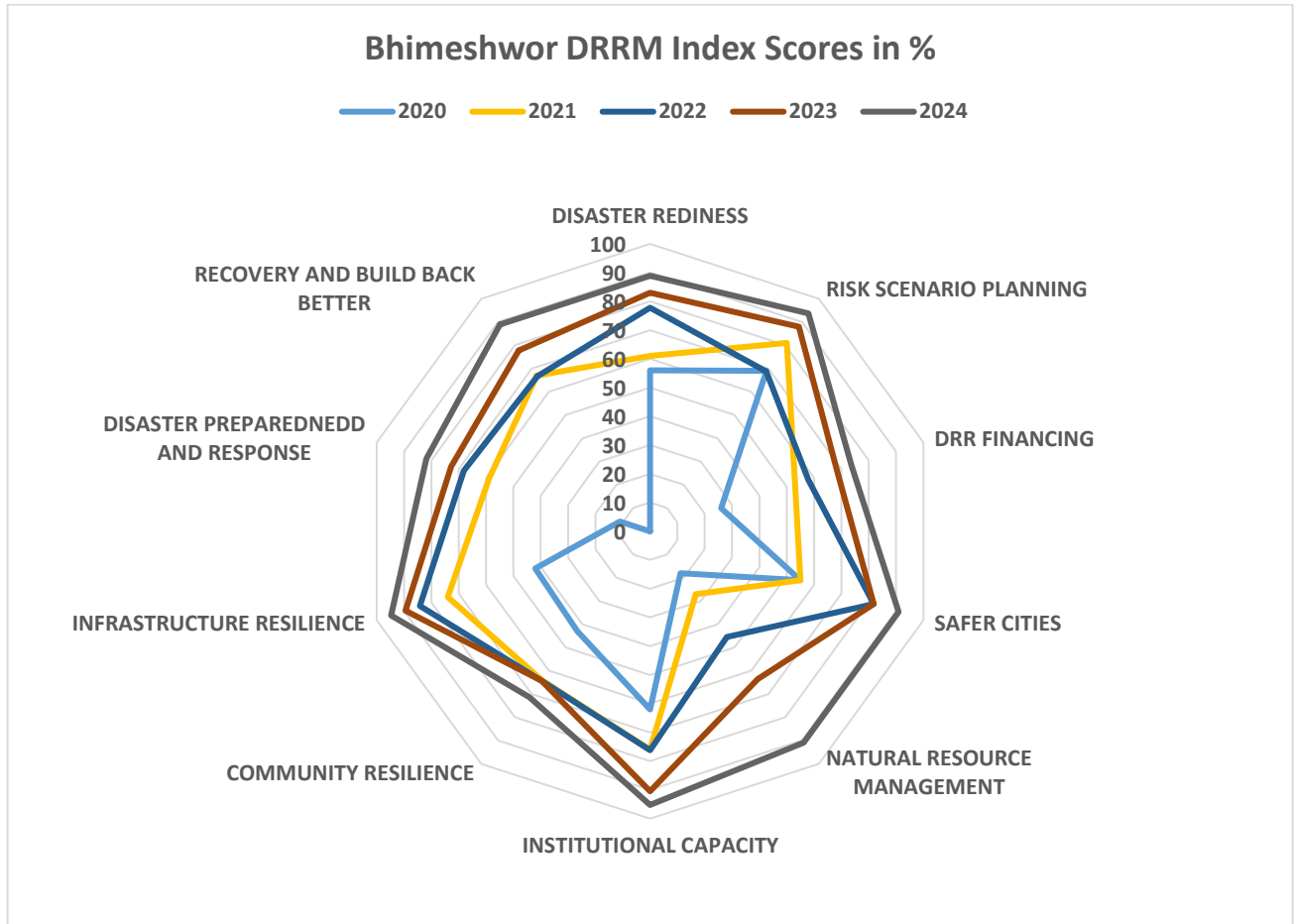
४.२ विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका तालिका

सि. नं.	सुचकहरु	सन् २०२० (आ.व.२०७७ /७८)		सन् २०२१ (आ.व.२०७८ /७९)		सन् २०२२ (आ.व.२०७९ /८०)		सन् २०२३ (आ.व.२०८०/ ८१)		सन् २०२४ (आ.व.२०८१/८ २)	
		जम्मा अंक	प्राप्त अंक	जम्मा अंक	प्राप्त अंक	जम्मा अंक	प्राप्त अंक	जम्मा अंक	प्राप्त अंक	जम्मा अंक	प्राप्त अंक
१	विपद् उत्थानशीलता /जिवटता को लागि सांगठनिक तत्परता ।	१८	१०	१८	११	१८	१४	१८	१५	१८	१६
२	वर्तमान तथा भावी जोखिम परिदृश्यको पहिचान, बुझाइ तथा प्रयोग ।	१६	११	१६	१३	१६	११	१६	१४	१६	१५
३	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि वित्तीय क्षमता अभिवृद्धि ।	१९	५	१९	१०	१९	११	१९	१३	१९	१४
४	सुरक्षित शहर र उत्थानशील/जिवट शहरी विकाशलाई अपनाउँ ।	११	६	११	६	११	९	११	९	११	१०
५	पारिस्थितिकीय प्रणालीको संरक्षण गरी तिनले गर्ने सुरक्षात्मक कार्यको अभिवृद्धि	११	२	११	३	११	५	११	७	११	१०
६	संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि ।	२१	१३	२१	१६	२१	१६	२१	१९	२१	२०
७	उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता अभिवृद्धि ।	१४	६	१४	९	१४	९	१४	९	१४	१०
८	पूर्वाधार उत्थानशीलता / जिवटतामा वृद्धि ।	१९	८	१९	१४	१९	१६	१९	१७	१९	१८
९	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य ।	१८	२	२२	१३	२२	१५	२२	१६	२२	१८
१०	आघात पछिको पुनर्लाभ तथा अझ सुरक्षित, राम्रो र बलियो निर्माण	९	०	९	६	९	६	९	७	९	८
समग्रमा नतिजा		१५६	६३	१६०	१०१	१६०	११२	१६०	१२६	१६०	१३९

प्राप्त अंक	६३	१०१	११२	१२६	१३९
जम्मा अंक	१५६	१६०	१६०	१६०	१६०
प्रतिशतमा	४०	६३	७०	७९	८७

४.२.१. विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका गत सन् २०२०, २०२१, २०२२, २०२३ र यस वर्ष २०२४ को अवस्था :

४.३ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी वर्तमान अवस्था, मुख्य व्यवहारिक वा प्रयोगात्मक परिवर्तनहरू :

यस नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी वर्तमान अवस्था, मुख्य व्यवहारिक वा प्रयोगात्मक परिवर्तनहरू (अनुक्रमणिकाको अध्ययन तथा स्व-लेखाजोखा/मूल्यांकनको प्रमुख नतिजाहरूको आधारमा) निम्नानुसार रहेका छन्, ।

- नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न नीति तथा कानूनहरूको तयारी र कार्यन्वयनलाई प्राथमिकतामा राखेको छ । नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति र रणनीतिक कार्ययोजना तयार भएको छ । नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, प्राकृतिक स्रोत तथा वातावरण संरक्षण ऐन, वन ऐन स्विकृत भई कार्यन्वयन भैरहेको छ भने नियमावली र विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ । त्यसैगरी नगर विपद्/आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (D/EPRP), नगर आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्रको आधारभूत कार्यसञ्चालन कार्यविधि, राहत सम्बन्धी मापदण्ड, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, पहिरो पूर्वसूचना प्रणाली संचालन कार्यविधि, जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग नीति, जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना, भौतिक पूर्वाधार तथा भवन निर्माण मापदण्ड, विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना जस्ता दस्तावेजहरू स्विकृत गरी कार्यन्वयन भैरहेका छन् ।
- नगरपालिकाको योजना तर्जमा प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति, रणनीति, कार्यक्रमहरू एकीकृत गर्दै लगिएको छ ।
- नगरपालिकाले वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखालाई थप व्यवस्थित गरी संचालन गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ भने आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना गरी संचालन गरिरहेको छ । आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा १ जना फोकल पर्सनको व्यवस्था गरिएको छ ।
- विपद् पोर्टललाई स्थानीयकरण गरिएको छ तर संचालन कायलाई थप व्यवस्थित गर्नुपर्ने छ ।
- नगरपालिकासँग अत्यावश्यक सामग्रीको सञ्चय तथा भण्डारण, अद्यावधिक सूची र कार्यसञ्चालन विधि रहेको छ तर पर्याप्त मात्रामा सामग्री नहुनुका साथै पर्याप्त भण्डारण घरको अभाव रहेको छ ।
- नगरपालिकाका नेतृत्व/कर्मचारीसँग नगर क्षेत्रमा हुने प्रमुख प्रकोप र यस्ता प्रकोपको सम्भावनावारे आवश्यक ज्ञान तथा बुझाईमा स्पष्टता रहेको छ तर स्थानीय निर्वाचन पश्चात नयाँ जनप्रतिनिधीको आगमनसँगै थप क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भैरहेको छ । साथै, उक्त ज्ञान तथा बुझाईका आधारमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी नीति जस्ता दस्तावेजहरूमा एकीकृत गरेको छ ।
- यस नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको लागि बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- नगरपालिकाले विपद् व्यवस्थापन कोष, वातावरण कोष स्थापना गरी परिचालन गरिरहेको छ ।
- गतवर्ष मनसुनको समयमा मर्याङ्गखोला लगायतका क्षेत्रहरूमा भएको क्षति तथा प्रतिकार्यको लागि नगरपालिका, युएसएआइडी तयार नेपाल लगायतका निकायहरूको योगदान रहेको छ । मनसुनजन्य विपद् तथा आगलागीबाट क्षति भएका निजी आवास पुनः निर्माणको लागि अनुदान प्राप्ति सम्बन्धी आवश्यक कार्य भैरहेको छ ।
- यसवर्ष, मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्यलाई अझ प्रभावकारी बनाउन प्रयास भैरहेको छ ।
- अलर्ट भीमेश्वर : पहिरो पूर्वसूचना प्रणाली, प्रभावमा आधारित मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम संचालन भैरहेको छ ।

- नगरपालिकाले राष्ट्रिय भवन संहिता, भवन निर्माण मापदण्डलाई ग्रहण गरी कार्यन्वयन गरिरहेको छ, भने जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना तयार भई कार्यन्वयनको चरणमा रहेको छ ।
- नगर विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन बमोजिम नगर विपद् व्यवस्थापन समिति र सवै ९ वटा वडामा वडा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएका छन् । नव निर्वाचित जनप्रतिनिधी सहित समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको थप क्षमता अभिवृद्धि र आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान तथा सिकाई आदान प्रदान गर्नको लागि जिरी नगरपालिकासँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएको छ । यस नगरपालिका समेतको अनुरोध तथा तयार नेपाल परियोजनाको सहयोगमा जिरी नगरपालिकाको जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना तर्जुमा गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय भवन संहिता र भवन निर्माण मापदण्डको पालना गरिएको छ । यस कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्नुपर्नेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रको सहभागिता सम्बन्धी नीति तथा संयन्त्र अझ बढी प्रभावकारी बनाउने प्रक्रियामा रहेको छ ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक, युएसएआइडी तयार नेपाल परियोजनाका साँभेदार नगरपालिकाहरु, भगिनी सम्बन्ध कायम रहेका नगरपालिकाहरुमा आपसी सिकाई आदान प्रदान भएको छ । यस किसिमका कार्यक्रमहरु आगामी दिनमा पनि आवश्यक देखिन्छ ।
- वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको लागि नगरपालिकाले आफ्नै स्रोतका अलवा अन्य विकास साँभेदारहरु युएसएआइडीको तयार नेपाल परियोजना, ह्याण्डिक्वाप इन्टरनेशनल/दृष्टिविहिन समुदाय सेवा संघ, EBA-II, सजक नेपाल तथा स्थानीय संस्थाहरु गौरीशंकर पुस्तकालय तथा स्रोत केन्द्र, कोच नेपाल लगायतका निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गरिरहेका छन् । विगतमा UNDP को समेत सहकार्य रहेको थियो ।

४.४. यस वर्षको कार्ययोजना :

Table: Action plan to mitigate the gap identified during DRRM index self-assessment

क्रसं	प्रमुख भागहरू	पहिचान गरिएका खास कमजोरीहरू	गर्नुपर्ने कार्यहरू	जवाफदेहि र समय सिमा
१	विपद् उत्थानशीलता /जिवटताको लागि सांगठनिक तत्परता ।	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली तयार गर्ने प्रक्रियामा रहेको । - नगरपालिकासँग विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि विषयगत शाखा स्थापना भएको छ तर अधिकार प्राप्त एवं पर्याप्त मानव स्रोत छैन । - नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तयार भएका नीतिगत दस्तावेजहरूको कार्यन्वयनमा जोड दिनुपर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावलीको मस्यौदा अन्तिम रूप दिने । र कार्यन्वयन गर्ने । - नगरपालिकामा वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखाको लागि लागि अधिकार प्राप्त एवं पर्याप्त मानव स्रोत र बजेटको व्यवस्था गर्ने । - नगर विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत दस्तावेजहरू कार्यन्वयन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरसभा तथा नगर कार्यपालिका, विकास साँभेदारहरू । (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू । (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू । (२०८२ असारसम्म)
२	वर्तमान तथा भावी जोखिम परिदृश्यको पहिचान, बुझाइ तथा प्रयोग ।	<ul style="list-style-type: none"> - सम्मुखता र संकटासन्नता सम्बन्धी ज्ञानलाई नगरपालिकाको कार्यक्षेत्रहरूको योजनामा एकिकृत गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्पष्ट सञ्चार नीति तथा रणनीति तयार भएको छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> - सम्मुखता र संकटासन्नता सम्बन्धी ज्ञानलाई नगरपालिकाको कार्यक्षेत्रहरूको योजना प्रक्रियामा एकिकृत गर्ने । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्पष्ट सञ्चार नीति तथा रणनीति तयार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
३	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि वित्तीय क्षमता अभिवृद्धि ।	<ul style="list-style-type: none"> - आ.व. २०८१/८२ मा वार्षिक विकास बजेटको करिब ३ प्रतिशतसम्म बजेट वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा छुट्टयाईएको छ । - निजी क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनमा लगानी गर्ने स्पष्ट नीति तथा संयन्त्रको अभाव । 	<ul style="list-style-type: none"> - वार्षिक विकास बजेटको १० प्रतिशत भन्दा बढी बजेट वन, वातावरण तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको क्षेत्रमा छुट्टयाउन पहल गर्ने । - निजी क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनमा लगानी गर्ने स्पष्ट नीति तथा संयन्त्र तयार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, नगरसभा (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
४	सुरक्षित शहर र उत्थानशील /जिवट शहरी विकासलाई अपनाउँ ।	<ul style="list-style-type: none"> - जोखिम संवेदनशिल भुउपयोग योजना तयार भई कार्यन्वयन प्रारम्भ भएको छ । - सुरक्षित बस्ती विकासको लागि नगरपालिकासँग छुट्टै नीति/रणनीतिक योजना/एकीकृत योजना/ऐन/नियमावली छैन । 	<ul style="list-style-type: none"> - जोखिम संवेदनशिल भुउपयोग योजना कार्यन्वयनमा थप जोड गर्ने । - सुरक्षित बस्ती विकासको लागि छुट्टै नीति/ रणनीतिक योजना/ एकीकृत योजना/ ऐन/ नियमावली तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)

क्रसं	प्रमुख भागहरू	पहिचान गरिएका खास कमजोरीहरू	गर्नुपर्ने कार्यहरू	जवाफदेहि र समय सिमा
५	पारिस्थितिकीय प्रणालीको संरक्षण गरी तिनले गर्ने सुरक्षात्मक कार्यको अभिवृद्धि ।	<ul style="list-style-type: none"> - पारिस्थितिकीय प्रणाली संरक्षणको लागि छिमेकी पालिकासँग प्रभावकारी सहकार्य गरेको छैन । - प्राकृतिक स्रोत तथा वातावरण संरक्षण ऐन र वन ऐनको कार्यन्वयनमा शुभारम्भ भएको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> - पारिस्थितिकीय प्रणाली संरक्षणको लागि छिमेकी पालिकासँग प्रभावकारी सहकार्य गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
६	संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि ।	<ul style="list-style-type: none"> - नव निर्वाचित जनप्रतिनिधीको आगमनसँगै नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिका नीति निर्माण तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा समाजका वञ्चित वर्गलाई कम सहभागीता र समावेश भएको छ । - विभिन्न विषयगत क्षेत्रका कर्मचारीहरू विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यमा कम सहभागी हुनु । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञानको आदान प्रदान र सह सिकाई गर्नको लागि अन्य नगर/गाउँपालिकासँगको सहकार्यमा कमी छ । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा तथा सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिका नीति निर्माण तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा समाजका वञ्चित वर्गको सहभागीता र समावेशताको सुनिश्चित गर्ने । - विभिन्न विषयगत क्षेत्रका कर्मचारीहरू विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र उत्थानशीलताको लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यमा बढि सहभागी हुने व्यवस्था मिलाउने । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञानको आदान प्रदान र सह सिकाई गर्नको लागि अन्य नगर/गाउँपालिकासँगको सहकार्यमा बढी जोड दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विषयगत शाखाका कर्मचारी, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, छिमेकी पालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
७	उत्थानशीलताको लागि सामाजिक क्षमता अभिवृद्धि ।	<ul style="list-style-type: none"> - नियमित (त्रैमासिक रुपमा) संकटासन्न समुदाय/नागरिकलाई तालिम कार्यक्रम भएको छैन । - निजी/व्यापारिक क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि भैपरी/नियमित योजना नगरपालिकामा पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउने । 	<ul style="list-style-type: none"> - नियमित (त्रैमासिक रुपमा) संकटासन्न समुदाय/नागरिकलाई तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने । - निजी/व्यापारिक क्षेत्रले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि भैपरी/नियमित योजना नगरपालिकामा पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउने । - व्यवसाय सम्बर्द्धन केन्द्र (Business Incubation Center-BIC) व्यवस्थित रुपमा संचालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म) - नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)

क्रसं	प्रमुख भागहरू	पहिचान गरिएका खास कमजोरीहरू	गर्नुपर्ने कार्यहरू	जवाफदेहि र समय सिमा
८	पूर्वाधार उत्थानशीलता / जिवटतामा वृद्धि ।	- संवेदनशील/महत्वपूर्ण पूर्वाधार संरक्षणका लागि स्पष्ट छुट्टै योजना तथा रणनीति छैन ।	- संवेदनशील/महत्वपूर्ण पूर्वाधार संरक्षणका लागि स्पष्ट छुट्टै योजना तथा रणनीति तयार गरेर कार्यन्वयन गर्ने ।	- नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
९	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य ।	- पूर्वचेतावनी/पूर्वानुमान प्रणालीमा काम गर्नको लागि स्पष्ट योजना अथवा कार्यसञ्चालन विधि तयार गरेको छैन । - गैरखाद्यान्न सामग्रीको सञ्चय/भण्डारणको लागि पर्याप्त भण्डारण घर (Ware house) को व्यवस्था छैन । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नमुना घटना अभ्यासहरू कम संचालन भएका छन् । - विपद्/आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (D/EPRP) अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।	- पूर्वचेतावनी/पूर्वानुमान प्रणालीमा काम गर्नको लागि स्पष्ट योजना अथवा कार्यसञ्चालन विधि तयार गरेर कार्यन्वयन गर्ने । - गैरखाद्यान्न सामग्रीको सञ्चय/भण्डारणको लागि पर्याप्त भण्डारण घर (Ware house) को निर्माण तथा व्यवस्था गर्ने । - विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नमुना घटना अभ्यासहरू संचालन गर्ने । - विपद्/आपतकालिन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (D/EPRP) अद्यावधिक गरी कार्यन्वयन गर्ने ।	- नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)
१०	आघात पछिको पुनर्लाभ तथा अझ सुरक्षित, राम्रो र बलियो निर्माण	- विपदपछिको पुनर्लाभ तथा सुरक्षित वस्ति र पुनर्निर्माणको लागी दिर्घकालिन नितिको अभाव । - पुनर्लाभ तथा पुनर्निर्माणको लागी बजेट विनियोजन कम छ ।	- विपद् घटनापछिको पुनर्लाभ र पुनर्निर्माणका लागि दिर्घकालिन नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गर्ने । - पुनर्लाभ तथा पुनर्निर्माणको लागी पर्याप्त बजेट विनियोजनको व्यवस्था गर्ने ।	- नगरपालिका, विकास साँभेदारहरू (२०८२ असारसम्म)

५. सल्लाह र सुभाब :

यस नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययनलाई आफ्नो स्व-मुल्यांकनको रूपमा लिईएको छ । विगतका वर्षहरूमा गरिएको यसै किसिमको अध्ययन प्रतिवेदन तथा सिकाईको आधारमा नगरपालिकाले विभिन्न विकास साँभेदारहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गरी विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन सकिएको छ ।

विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययन कार्यलाई अझ प्रभावकारी बनाउनको लागि केहि सल्लाह तथा सुभाबहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

- विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन अनुक्रमणिका अध्ययन प्रतिवेदनको निष्कर्ष, सिकाई तथा अनुभव सरोकारवाहरु वीच आदान प्रदान गर्नुपर्ने ।
- विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी पहिचान भएका आवश्यक क्रियाकलापहरु सरकारी तथा विकास साँभेदार निकायहरुले वार्षिक कार्यक्रको प्राथमिकता सूचीमा समावेश गरी कार्यन्वयन गर्नुपर्ने ।
- विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई अझ प्रभावकारी तथा नतिजामुखी बनाउनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयल तथा सम्बन्धित निकायको नेतृत्व तथा संयोजनमा देशभरीका सवै स्थानीय तहहरूमा हरेक वर्ष यस किसिमको स्व-मुल्यांकन गर्नुपर्ने ।

अनुसूची-१ :

२०८१ भाद्र १० गतेको नगर कार्यपालिका बैठकबाट यस प्रतिवेदन अनुमोदन भएको निर्णय प्रति.

